

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 217/2020-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 16. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpených Advokátskou kanceláriou Nagyová Tenkač, s. r. o., Ružinovská 42, Bratislava, v mene ktorej koná konateľka JUDr. Viktória Nagyová Tenkač, proti uzneseniu Okresného súdu Pezinok č. k. 44 C 21/2019-246 z 25. marca 2020 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva [REDACTED] a [REDACTED] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na rovnosť v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Pezinok č. k. 44 C 21/2019-246 z 25. marca 2020 porušené boli.

2. Uznesenie Okresného súdu Pezinok č. k. 44 C 21/2019-246 z 25. marca 2020 sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Pezinok na ďalšie konanie.

3. Okresný súd Pezinok je p o v i n n ý uhradiť Advokátskej kancelárii Nagyová Tenkač, s. r. o., trovy konania v sume 375,24 € (slovom tristosedemdesiatpäť eur a dvadsaťštyri centov) na účet Advokátskej kancelárii Nagyová Tenkač, s. r. o., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 217/2020-17 zo 16. júna 2020 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľov vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením všeobecného súdu uvedeným v záhlaví nálezu (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Zo sťažností a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia kúpili od developera dom na bývanie a po zistení závažných väd (okrem iného v lete prehrievanie a v zime maximálne vykúrenie na úrovni 19 až 20 stupňov) podali pred začatím konania vo veci samej návrh na zabezpečovacie opatrenie (záložné právo) k jedinej nehnuteľnosti evidovanej na developera. Okresný súd nevidel dôvod bezprostredného ohrozenia a návrh sťažovateľov zamietol (uznesenie č. k. 44 C 21/2019-159 z 25. novembra 2019). Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd uznesenie potvrdil (uznesenie č. k. 7 Co 282/2019-216 z 15. januára 2020) a úspešnej žalovanej strane – obchodnej spoločnosti ██████████ ■ ■ ■ (ďalej aj „zúčastnená osoba“), priznal nárok na náhradu trov konania. Následne rozhodoval vyšší súdny úradník, ktorý uložil sťažovateľom nahradiť žalovanej trovy konania v sume 102,22 €. Na základe sťažnosti proti uzneseniu vydanému vyšším súdnym úradníkom okresný súd napadnutým uznesením zmenil uznesenie vyššieho súdneho úradníka a uložil sťažovateľom nahradiť trovy v sume 1 288,20 €. Sťažovatelia považujú za ústavne neudržateľné, že sa im nedoručila sťažnosť protistrany (žalovanej) na vyjadrenie. Vyjadrujú

nespokojnosť nad výsledkom súdneho procesu, keďže majú vadný dom a z mála peňazí majú platiť pre nich nie malé prostriedky osobe, ktorá problém spôsobila, a to bez toho, aby sa mohli brániť proti argumentom protistrany. Ústavnú sťažnosť sťažovatelia odôvodnili aj výhradou, že ich vec bola pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. Jane Ocelkovej, ktorá poznala prípad a jeho spotrebiteľskú povahu, no napadnuté rozhodnutie vydala iná sudkyňa.

3. Sťažovatelia navrhli rozhodnúť nálezom takto:

„1. Základné právo sťažovateľov... na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, vlastníť majetok podľa čl. 20 ods.1 Ústavy, na rovnosť v konaní v zmysle čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a na zákonného sudcu v zmysle čl. 48 ods. 1 Ústavy SR uznesením Okresného súdu Pezinok zo dňa 25. marca 2020, č. k. 44C/21/2019-246, porušené boli.

2. Uznesenie Okresného súdu Pezinok zo dňa 25. marca 2020, č. k. 44C/21/2019-246, zrušuje a vec vracia Okresnému súdu Pezinok na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľom... priznáva spoločne a nerozdielne primerané finančné zadostučinenie vo výške 1.000 EUR, ktoré je Okresný súd Pezinok povinný sťažovateľom zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Pezinok je povinný uhradiť sťažovateľom... trovy konania do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu.“

II.

Vyjadrenia odporcu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľov

4. Predsedníčka okresného súdu na výzvu ústavného súdu vo svojom vyjadrení sp. zn. Spr. 69/20 z 30. júna 2020 po prehľade vo veci vykonaných úkonov zo strany okresného súdu k právnej argumentácii sťažovateľov uviedla, že *„konanie je právoplatne skončené“*, a zvýraznila, že *„Súd od začatia konania dňa 12.11.2019 do rozhodnutia dňa 25.11.2019 konal plynule a bez priesťahov, uznesenie bolo vydané včas, v zákonnej lehote, riadne bolo doručené stranám sporu. Krajský súd v Bratislave uznesenie súdu prvej inštancie ako správne potvrdil dňa 15.01.2020.“*

5. Zúčastnená osoba vo svojom vyjadrení z 22. júna 2020 na výzvu ústavného súdu uviedla:

«Spoločnosť naďalej považuje za správny právny názor, že v konkrétnom prípade bolo možné rozhodovať o trovách konania s poukazom no § 10 ods. 2 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z.

V zmysle § 343 Civilného sporového poriadku zabezpečovacím opatrením môže súd zriadiť záložné právo na veciach, právach alebo iných majetkových hodnotách dlžníka na zabezpečenie peňažnej pohľadávky veriteľa. Uvedené znamená, že súd zabezpečovacím opatrením má poskytnúť dočasnú, predbežnú ochranu peňažnej pohľadávke žalobcu. Zabezpečenie sa má poskytnúť nie nejakej abstraktnej pohľadávke, ale určitej, konkrétnej pohľadávke, ktorá musí byť osvedčená a vyčísliteľná v peniazoch. To znamená, že v konaniach o nariadenie zabezpečovacieho opatrenia jednoznačne je možné identifikovať nárok, ktorému sa má poskytnúť ochrana, teda predmet konania, ktorý je vyjadriteľný v peniazoch.

V konkrétnom prípade bolo možné určiť hodnotu údajnej pohľadávky sťažovateľov, ktorej sa mala poskytnúť dočasná ochrana formou zabezpečovacieho opatrenia. Výška tejto pohľadávky bola vyjadrená v návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia, jej právny dôvod bol vysvetlený v návrhu. Nie je pritom podstatné, či bola alebo nebola podaná žaloba vo veci samej. Ani podanie žaloby vo veci samej nie je totiž garanciou na to, že žalobca bude v konaní vo veci samej úspešný, že dosiahne súdnu ochranu svojej pohľadávky, predsa aj v takýchto prípadoch úspešnej strane sa priznáva náhrada trov konania vychádzajúc z hodnoty žalobcom uplatňovaného práva pri začatí poskytovania právnych služieb (§ 10 ods. 2 vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z.). Sťažovatelia v sťažnosti uvádzajú, že návrhom na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia sledovali ten cieľ, aby v prípade ich úspechu v konaní vo veci samej ich pohľadávka - ktorú si vyčíslili na 51.804,76 € - bola vymožiteľná. Z toho vyplýva, že samotní sťažovatelia priznávajú zabezpečovaciemu právu, ktoré žiadali nariadiť súdnou cestou najmenej takýto význam. Nie je možné súhlasiť s tvrdením sťažovateľov, že prípadné zriadenie zabezpečenia ich pohľadávky pre nich neznamenal žiaden majetkový prínos. Práve naopak. V spojení s úspechom vo veci samej by pre nich znamenal konkrétny majetkový prínos spočívajúci v istote uspokojenia ich pohľadávky. Celkom hypoteticky, ak by súd návrhu sťažovateľov

na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia vyhovel, a oni by podali žalobu vo veci samej (§ 336 Civilného sporového poriadku), o trovách zabezpečovacieho opatrenia by sa rozhodovalo po rozhodnutí vo veci samej vychádzajúc z hodnoty pohľadávky uplatnenej vo veci samej. Zriadenie záložného práva na nehnuteľnosť vo vlastníctve spoločnosti by znamenalo majetkovú záťaž pre spoločnosť, nakoľko by sa de facto znemožnilo akékoľvek nakladanie so zaťaženou nehnuteľnosťou spoločnosti, o to dokonca nielen v hodnote 51.804,76 €, ale v hodnote celej nehnuteľnosti. Hodnota nehnuteľnosti, ktorú sťažovatelia chceli zaťažiť „sudcovským“ záložným právom je pritom nepomerne vyššia (cca. 180.000,- €), než hodnota údajnej pohľadávky sťažovateľov. Na túto skutočnosť Spoločnosť poukázala aj v priebehu konania na Okresnom súde Pezinok resp. Krajskom súde Bratislava. Spoločnosť teda vstupovala do konania o nariadenie neodkladného opatrenia vo vedomí, že má možnosť stratiť oveľa viac, než zriadenie zabezpečovacieho práva na sumu 51.804,76 €. Aj sťažovatelia považovali konanie o nariadenie zabezpečovacieho opatrenia za akúsi „predsieň“ konania vo veci samej, v prípade nariadenia zabezpečovacieho opatrenia by s určitosťou nasledovalo konanie vo veci samej. Podľa názoru Spoločnosti preto v danom prípade je potrebné aplikovať zásady stanovené aj v rozhodnutiach ústavného súdu, ktoré sa týkajú trov v prípade určovacích žalôb. Judikatúra v tomto smere ustálila, že to, z akej tarifnej hodnoty sa vychádza pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia v zásade znamená povinnosť súdu vysporiadať sa so skutočným predmetom konania t.j. aké účinky bude mať pre strany sporu rozhodnutie súdu (II. ÚS 492/2013). Pre sťažovateľov nariadenie zabezpečovacieho opatrenia by znamenalo dočasnú, predbežnú ochranu ich pohľadávky v sume 51.804,76 € a spolu s úspechom v konaní vo veci samej by znamenalo aj uspokojenie tejto ich pohľadávky. Pre Spoločnosť nariadenie zabezpečovacieho opatrenia by znamenalo zablokovanie nehnuteľnosti v hodnote presahujúcej domnelú pohľadávku sťažovateľov. Účinky rozhodnutia súdu o zabezpečovacom opatrení v oboch prípadoch presahujú rámec abstraktnej, neurčitej hodnoty.»

6. Ústavný súd zaslal právnej zástupkyňi sťažovateľov vyjadrenie predsedníčky okresného súdu sp. zn. Spr. 69/20 z 30. júna 2020 a vyjadrenie zúčastnenej osoby z 22. júna 2020 s možnosťou vyjadriť sa, na ktoré právna zástupkyňa nereagovala. Ústavný

súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa § 122 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť môže podať osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody.

9. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní rovní. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi.

10. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods.1 ústavy). Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými

oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (II. ÚS 14/2001, II. ÚS 132/2002, III. ÚS 171/2006).

11. Ústavný súd stabilne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). Ak ide o argument, ktorý je vo veci rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06).

12. Zároveň každý ma teda právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, odôvodnenie ktorých je úplne odchylné od veci samej alebo extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06) alebo závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

13. Skutkové alebo právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 58/98, I. ÚS 13/00, II. ÚS 5/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

14. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva imperatív, aby vnútroštátne súdy dostatočne jasne uviedli dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia. Rozsah povinnosti uviesť dôvody, ktorý sa odlišuje v závislosti od povahy rozhodnutia, musí byť určený vo svetle okolností prípadu (rozsudok vo veci Ruiz Torija proti Španielsku z 9. 12. 1994, sťažnosť č. 18390/91, bod 29). Aj keď vnútroštátne súdy nie sú povinné dať odpoveď na všetky im predložené námietky (rozsudok vo veci Van de Hurk proti Holandsku z 19. 4. 1994, sťažnosť č. 16034/90, bod 61), z rozhodnutia musí byť zrejmé, že sa zaoberali všetkými podstatnými otázkami prípadu (rozsudok vo veci Boldea proti Rumunsku z 15. 2. 2007, sťažnosť č. 19997/02, bod 30) a že dali konkrétnu a jednoznačnú odpoveď na argumenty, ktoré sú pre výsledok prípadu rozhodujúce (rozsudok Veľkej komory vo veci Moreira Ferreira proti Portugalsku č. 2 z 11. 7. 2017, sťažnosť č. 19867/12, bod 84). Rozhodnutie vnútroštátneho súdu možno považovať za svojvoľné a také, ktoré narúša spravodlivosť konania, iba v prípade, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe vnútroštátneho súdu, dôsledkom čoho došlo k „odopretiu spravodlivosti“ (už citovaný Moreira Ferreira, bod 85; tiež rozsudok vo veci Navalnyy a Ofitserov proti Rusku z 23. 2. 2016, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, bod 119).

15. Podľa § 239 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) proti uzneseniu súdu prvej inštancie vydanému súdnym úradníkom, ktoré treba doručiť, je prípustná sťažnosť. Sťažnosť môže podať ten, v koho neprospech bolo uznesenie vydané (§ 240 CSP). O sťažnosti rozhodne súd prvej inštancie (§ 248 CSP). Ak nie je sťažnosť dôvodná, súd sťažnosť zamietne (§ 250 ods.1 CSP). Ak je sťažnosť dôvodná, súd napadnuté uznesenie zruší alebo zmení (§ 250 ods. 2 CSP). O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

IV.

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a základnému právu nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy

16. Ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy). Je teda garantom ústavnosti a súdnym orgánom, ktorý je povinný chrániť dodržiavanie a rešpektovanie ústavy všetkými orgánmi verejnej moci vrátane všeobecných súdov. V zmysle čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonmi, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Zo vzájomnej súvislosti týchto ustanovení vyplýva, že Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a judikatúra naň sa vzťahujúca predstavujú pre vnútroštátne orgány aplikácie práva záväzné výkladové smernice pre výklad a uplatňovanie zákonnej úpravy základných práv a slobôd zakotvených v druhej hlave ústavy, a tým jednak normujú rámec, ktorý tieto orgány v konkrétnom prípade nemôžu prekročiť (I. ÚS 36/02), a zároveň určujú ten, v ktorom je pred týmito orgánmi možné domáhať sa rešpektovania jednotlivých aspektov „práva na spravodlivé súdne konanie“ (I. ÚS 49/01, I. ÚS 1/03). Rozhodnutiu vo veci samej musí navyše predchádzať jeho postup zodpovedajúci garanciam spravodlivého súdneho konania v zmysle príslušných ustanovení ústavy a príslušnej medzinárodnej zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, najmä garanciam obsiahnutým v princípe rovnosti zbraní a práve na kontradiktórne konanie.

17. Z judikatúry ESLP vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (rozsudok vo veci De Haes a Gijssels proti Belgicku z 24. 2. 1997, § 53, rozsudok vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, § 45).

Jej cieľom je pritom dosiahnutie spravodlivej rovnováhy medzi stranami sporu (rozsudok vo veci Foucher proti Francúzsku z 18. 3. 1997, § 34). Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu a vyjadriť sa k nim (rozsudok vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, § 46, rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike z 13. 1. 2015).

18. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je teda – okrem práva domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde (prístup k súdu) – aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní (III. ÚS 402/08). Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej rovnosti zbraní je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na protiargumenty protistrany. Osobitne to platí o sporových konaniach, v ktorých stoja proti sebe žalobca a žalovaný, a kde sa v celom rozsahu uplatňuje kontradiktórnosť konania (IV. ÚS 147/04, IV. ÚS 42/09).

19. Z princípu kontradiktórnosti konania ďalej vyplýva, že samotný účastník konania musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je písomné vyjadrenie odporcu (protistrany v súdnom konaní) právne významné, či obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné z jeho strany reagovať alebo inak je vhodné sa k nemu vyjadriť, v dôsledku čoho je teda len na účastníkovi konania, aby sám posúdil, či určité stanovisko k vyjadreniu protistrany vyžaduje komentár z jeho strany (rozsudok vo veci Nideröst-Huber proti Švajčiarsku z 18. 2. 1997, sťažnosť č. 18990/91, body 27 a 29), a nezáleží pritom na tom, aký je jeho skutočný účinok na súdne rozhodnutie (rozsudok vo veci K. S. proti Fínsku z 31. 5. 2001, rozsudok vo veci F. R. proti Švajčiarsku z 28. 6. 2001). Teda požiadavka „kontradiktórnosti konania“ sa v judikatúre ESĽP chápe skôr formálne, t. j. z jej hľadiska v podstate nezáleží alebo len málo záleží na skutočnom obsahu a význame informácie alebo argumentov predložených súdu vrátane ich samotného dopadu na rozhodnutie súdu/orgánu verejnej moci.

20. Judikatúra EŠLP sa vo vzťahu k tejto otázke aktuálne vyvíja (Sarkocy proti Slovenskej republike z 15. 10. 2020) a postupne kladie väčší dôraz na obsah podania (vyjadrenia protistrany), čo však na preskúmanú vec nemá dopad, keďže je nepopierateľnou skutočnosťou, že sťažovateľom nebola doručená sťažnosť protistrany (zúčastnenej osoby) podanej proti uzneseniu okresného súdu č. k. 44 C 21/2019-231 z 26. februára 2020 (vydanému vyšším súdnym úradníkom). Na podklade podanej sťažnosti a argumentácie tam uvedenej okresný súd svojím uznesením č. k. 44 C 21/2019-246 z 25. marca 2020 (vydaným zákonným sudcom) rozhodol diametrálne odlišne a na rozdiel od sumy 102,22 eur zaviazal sťažovateľov spoločne a nerozdielne na úhradu náhrady trov konania vo výške 1288,20 eur. Okresný súd mal postupom podľa čl. 152 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy vykonať ústavne súladný výklad predovšetkým § 248 CSP a pred rozhodnutím doručiť sťažnosť protistrany (zúčastnenej osoby) na vedomie (resp. vyjadrenie a zaujatie stanoviska) sťažovateľom ako zaviazaným na náhradu trov konania. Navyše, okresný súd túto skutočnosť ani nepoprel, resp. sa k nej nevyjadril. Týmto postupom tak okresný súd v sťažnostnom konaní vedenom pod sp. zn. 44 C 21/2019 porušil základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s právom na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy.

21. K časti ústavnej sťažnosti týkajúcej sa základného práva nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 ústavy ústavný súd uvádza, že ústavná sťažnosť neobsahuje dostačujúce odôvodnenie, ktoré by jasne a bez akýchkoľvek pochybností umožňovalo preskúmať namietaný postup súvisiaci s tvrdeným nezákonným postupom pri výmene sudkyne, s čím je spojený nedostatok podľa § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde. Z uvedeného dôvodu ústavný súd v tejto časti teda pre nedostatok náležitosti ústavnej sťažnosti nevyhovel [§ 56 ods. 2 písm. b) zákona o ústavnom súde].

K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy

22. Sťažovatelia v podanej ústavnej sťažnosti namietali porušenie aj základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

23. Ústavný súd, riadiac sa princípom sebaobmedzenia a zdržanlivosti (PL. ÚS 3/09, I. ÚS 76/2011, PL. ÚS 95/2011, IV. ÚS 175/2020), nepovažoval za vhodné ani účelné zaoberať sa ďalšími sťažovateľmi namietanými skutočnosťami týkajúcimi sa porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože bude povinnosťou okresného súdu pri opätovnom prejednaní veci v sťažnostnom konaní zohľadniť aj sťažovateľmi prednesené námietky vzťahujúce sa na porušenie týchto práv. Teda vzhľadom na to, že ústavný súd v predmetnej veci vyslovil porušenie čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 47 ods. 3 ústavy a rozhodol o zrušení napadnutého rozhodnutia okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie, bude okresný súd povinný sa vecou opätovne zaoberať a rozhodnúť tak, aby (i) v prvom rade doručil sťažnosť podanú zúčastnenou osobou proti uzneseniu okresného súdu č. k. 44 C 21/201-231 z 26. februára 2020 aj sťažovateľom, a v ďalšom (ii) zohľadnil aj argumenty sťažovateľov predstreté okresnému súdu po prípadnom doručení ich vyjadrenia k zúčastnenou osobou podanej sťažnosti a napokon zohľadnil (iii) aj argumenty predstreté sťažovateľmi v tejto ústavnej sťažnosti. Pokiaľ by ústavný súd skonštatoval v danej situácii porušenie práva vlastníť majetok, v podstate by tým predurčil výsledok veci samej, čo mu však nateraz neprináleží.

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd v tej časti prijatej ústavnej sťažnosti, v ktorej sťažovatelia namietali porušenie čl. 20 ods. 1 ústavy, nevyhovetl.

25. Ústavný súd obiter dictum poznamenáva, že v ďalšom konaní okresný súd vysvetlí s prihliadnutím na relevantnú právnu úpravu, či je možné vo veci aplikovať § 11 ods. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb

v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ktorého aplikácie sa sťažovatelia domáhajú, a to s odôvodnením, že v konaní majú mať postavenie spotrebiteľa a má ísť o spor zo spotrebiteľskej zmluvy. Ústavný súd poznamenáva, že v zásade relevantnú právnu úpravu má všeobecný súd povinnosť zohľadniť aj bez toho, aby sa toho strana domáhala (*iura novit curia*), pokiaľ sa zo spisu k tomu podávajú príslušné skutkové okolnosti. V dotknutej veci súd koná aj bez návrhu (§ 262 ods. 1 CSP).

26. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na deklarovanie porušenia základných práv ústavný súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

27. Sťažovatelia požiadali o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 1 000 € pre porušenie nimi označených práv. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť, a to napr. zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, príp. uvedením do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08). Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o zrušení napadnutého uznesenia okresného súdu a vrátení veci na ďalšie konanie, sťažovateľom nepriznal žiadny nárok na finančné zadosťučinenie.

28. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

29. Ústavný súd priznal sťažovateľom trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2020, a to za prevzatie a prípravu zastupovania a za písomné podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky. Podľa § 11 ods. 2 v spojení s § 3 ods. 1 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom

za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2020 šestina z výpočtového základu zo sumy 1 062 €, čo predstavuje za jeden úkon právnej služby odmenu v sume 177 €, a režijný paušál je v sume 10,62 €, celková súhrnná suma je teda 375,24 €. Z týchto dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto nálezu.

30. S poukazom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, sa pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumie jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu